בעזהשי"ת

פניני מנחם

שיעורי הגה"צ אבד"ק לובלין שליט"א

פרשת וירא תשפ"ז גליון ד'

לדעת כי אני ה' מקדשכם

שבת איז משפיע יראת שמים

מורי ורבותי, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מיר זיצן דא אינאיינעם מיט אן הכנה דרבה, "והיה ביום השישי והכינו" (שמות טז, ה) צו דעם שבת קודש הבא עלינו לטובה.

און בפרט אין דעם שבת קודש פון די פרשה "וירא אליו ה'" (בראשית יח, א), שטייט אין די ספרים אז יעדער איינער איז זוכה אין שבת קודש צו "וירא אליו ה'", **ער איז זוכה צו א התגלות, ער איז זוכה צו א התרוממות הנפש, ער איז זוכה צו דעם חלק אלקי ממעל וואס ווערט נתוסף שבת דורך די נשמה יתירה,** וואס דאס ברענגט אים ארויף לעילא ולעילא.

אברהם אבינו אין גרר

לאמיר אביסל פארשטיין וואס אברהם אבינו האט זוכה געווען מיט "וירא אליו ה'". לכאורה וואלט דאך געדארפט שטיין "ויתגלה אליו ה'"? וואס טייטש "וירא אליו ה'"?

אין די וואכעדיגע סדרה לערנט מען די מעשה מיט אבימלך (בראשית כ, א), ווען אברהם אבינו איז אנגעקומען אין גרר, און ער האט געזאגט ווייטער אז שרה איז זיין שוועסטער, ווייל ער האט מורא געהאט, אזוי ווי ער האט מורא געהאט אויבן ביי פרעה. און אבימלך האט טאקע געגומען שרה, ס'איז דאך נאר זיין שוועסטער, פארוואס נישט? און דער אייבערשטער איז געקומען צו אים בחלום הלילה, און דער אייבערשטער האט אים געווארנט אז "הנך מת על האשה אשר לקחת" און אז זי איז א אשת איש.

אבימלך'ס קשיא

און למעשה האט אבימלך געהאט מורא'דיגע טענות צו אברהם אבינו, און ער האט אים געזאגט, "מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדולה מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי" (שם שם, ט). וואס איז געווען די פשט אז אבימלך האט געהאט טענות? פארשטייסט נישט אליין אז אברהם אבינו האט מורא געהאט אז דו וועסט אים הרג'ענען און דו וועסט נעמען זיין וויב? וואס איז אזא גרויסע וואונדער אז אבימלך זאל אזוי זאגן? און נאכאמאל האט אבימלך איבערגעזאגט, "ויאמר מה ראית כי עשית את הדבר הזה?" (שם שם, י).

גרר איז געבויעט אויף ישרות

איז דא אין די ספרים (מלבי"ם בראשית כ, יא, ד"ה ויאמר) א מורא'דיגע מהלך אויף דעם, אז אבימלך'ס מלוכה איז געווען געבויט אויף ישרות, ס'איז געווען געבויט אויף חשיבות פון א זאך, דארט האט מען נישט אנגעירט יענעמ'ס א זאך, נאר עס איז געווען געבויט מיט שטארקע געזעצן, און ממילא איז דאס געווען די טענה פון אבימלך, פארוואס האסטו געזאגט "אחותי היא"? דו ווייסט נישט אז אין דעם מקום טוט מען נישט קיין "מעשים אשר לא יעשו"? דאס הייסט אז ער האט גאר געהאט א טענה אויף אברהם אבינו, פארוואס האסטו געטון מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי?. פארוואס האסטו מיר נישט געזאגט דעם אמת אז זי איז אחותי, אז ס'איז נישט דיין ווייב?

און לאמיר זען וואס אברהם אבינו האט געענטפערט. "ויאמר אברהם כי אמרתי רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי" (שם שם, יא). און לכאורה דארף מען זיך זייער גוט מתבונן זיין צו זען וואס אברהם אבינו האט אים געענטפערט, "רק אין יראת אלקים במקום הזה". מיר האבן דאך פריער געשמועסט אז גרר איז געווען א מקום פון ישרות, ס'איז נישט געווען אזוי ווי סדום וואס זענען געווען רשעים ארורים, רעים וחטאים

מאוד, יעדער איז נאכגעגאנגען אלע תאוות. אין גרר איז געווען די סיסטעם פון די מלוכה אז מ'גנב'עט נישט, מ'נעמט נישט אוועק יענעמ'ס א זאך, און מ'פירט זיך אויף אזוי ווי אלע אנדערע מענטשן, און מ'פירט זיך אויף אזוי ווי ס'דארף צו זיין. אויב אזוי דארף מען פארשטיין וואס האט אים אברהם אבינו געענטפערט?

יראת שמים די יסוד צו התגברות

איז דא אויף דעם א מורא'דיגע מלבי"ם אויפן תירוץ וואס אברהם אבינו האט געענטפערט "כי אמרתי רק אין יראת אלקים במקום הזה". זאגט דער מלבי"ם (בראשית כ, יא, ד"ה ויאמר), אז אברהם אבינו האט אים געזאגט, "דו ביסט געראכט, אין דעם פלאץ איז דא יושר, אין דעם פלאץ זאגט מען אן פאר יעדן איינעם אז מ'טאר נישט טון דאס, און מ'טאר נישט טון יענץ." אבער דאס איז אלעס על פי שכל. און ווען א מענטש פירט זיך נאר על פי שכל, איז אים אברהם אבינו מסביר אז ער קען זיין דער גרעסטער פילוסוף, און ער קען אוועקשטעלן חשובע ענינים, און ער קען מאכן ישרות ביי זיך, און ער קען זיך מרגיל זיין במדות ישרות וטובות. אבער ווילאנג דאס איז נאר מיט'ן שכל, איז די רגע וואס עס קומט אריין די תאוה, פארלירט זיך דער מענטש, דער גאנצער שכל וועדט פארשוואונדן, און ממילא אין די רגע וועדט ער א בעל תאוה, און אויב ער וועט נישט קענען נאכקומען זיין תאוה, דעמאלטס קען ער אנקומען ביז רציחה.

די איינציגסטע וועג איז אים אברהם אבינו מסביר, וואס א מענטש קען זיך מתגבר זיין אויף די תאוות, איז נישט על פי שכל, נאר אז מ'האט מורא פונעם הייליגן באשעפער. "ויראת מאלקיך" (ויקרא יט, יד, וכן בהרבה מקומות), און ווי מיר זאגן אין די פרשת היראה, "מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה

חכמה מפנינים

וועק'דת יצחק ברחמים תזכור

די לימוד זכות בכח פון אברהם אבינו

מיר זאגן יעדן טאג די פרשה פון די עקידה, ועקידת יצחק היום לזרעו ברחמים תזכור, זכרנו בזכרון טוב לפניך ופקדנו בפקודת ישועה ורחמים', מיר בעטן אינעם זכות וואס אברהם אבינו האט עומד בנסיון געווען אויף דעם וואס דער אויבערשטער האט אים געזאגט 'קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך' (בראשית כב, ב), און עס איז טאקע געווען 'וישכם אברהם בבוקר' (שם כב, ג), ער איז געגאנגען מיט א שמחה רבה, ער האט נישט געטראכט און ער האט נישט געקלערט. און ער האט געהאט גרויסע נסיונות אויפ'ן וועג, ס'איז נישט געווען אזוי פשוט, און ער האט זיך געשטארקט און ער איז געגאנגען צו די עקידה.

וועז אברהם אבינו איז געגאנגען אויפן וועג איז דער שטן אקעגן געקומען, און ער האט אויסגעשפרייט א גרויסע וואסער (מדרש תנחומא וירא כב). וועז אברהם אבינו האט געזען די וואסער האט ער דאך געקענט קלערן אז אונס רחמנא פטריה (נדרים כז:), מיר ווייסן אז אויב מען קען נישט מקיים זיין א מצוה, מען איז א אונס, זאגט דער אויבערשטער 'דו ביסט פטור', אדער ווי דער רבי ר' בונם זאגט, אונס רחמנא פטריה, אז דער אויבערשטער אליינס איז מקיים די מצוה פאר דעם איד, רחמנא - דער רבונו של עולם, דער רחום וחנון, ער איז דיך פוטר.

אבער וואס האט אברהם אבינו געטון? לאמיר גוט אריינטראכטן אינעם נסיון פון אברהם אבינו, אברהם אבינו איז דורכגעגאנגען דעם וואסער, און ווען די וואסער איז שוין אנגעקומען ביז צום האלז האט ער זיך שוין זיכער געקענט אויסדרייען און מאכן א בואי בשלום און אהיימגיין, ער האט געקענט זאגן 'איך האב געטון מיינס', אבער ניין, ער האט מתפלל געווען הושיעני אלקים כי באו מים עד נפש (תהלים סט, ב), אברהם אבינו איז אויסגעגאנגען פארן בורא כל עולמים, אברהם אבינו האט געבעטן פונעם הייליגן באשעפער 'העלף מיר, איך וויל מקיים זיין די מצוה פון קח נא את בנך את יחידך'.

און פארדעם גייען מיר צו תשליך עשי"ת (מ"ב סק"ח בסימן תקפ"ג), כדי מעורר צו זיין דעם זכות וואס אברהם אבינו האט זיך נישט געלאזט פונעם וואסער און גאר מתפלל געווען צו קענען מקיים זיין דעם מצוה.

און ווען אברהם אבינו איז ארויפגעגאנגען אויפ'ן בארג, זענען זיי געגאנגען צוזאמען - וילכו שניהם יחדיו (בראשית כב, ו), ביידע מיט די זעלבע שמחה (רש"י שם ד"ה וילכו), יצחק האט געווואוסט אז ער גייט נעקד ווערן און מ'גייט

◄ המשך בעמוד ט

את ה' אלקיך" (דברים י, יב). דער אייבערשטער וויל נישט אז א מענטש זאל זיך בויען מיט שכל אז ס'פאסט נישט אזוי צו טון. דער אייבערשטער וויל נישט אז א מענטש זאל זאגן מיט שכל, ס'איז נישט איינגענעם אזוי צו טון, ס'איז נישט קיין יושר אזוי צו טון, ווייל די רגע וואס די תאוה קומט אריין, און מ'וועט אין א מצב פון תאוה, פארלירט מען דאך דעם דעת, און אז מ'פארלירט דעם דעת קען מען אנקומען ביז רציחה. פארדעם זאגט דער אייבערשטער **"כי אם ליראה את ה' אלקיך", ווייל אז דו וועסט מורא האבן פונעם אייבערשטן, די מורא, די יראת אלקים, די יראת שמים, נאר מיט דעם קען זיך א מענטש מתגבר זיין אויף זיינע רצוניות און אויף זיינע תאוות.**

האט אברהם אבינו געזאגט, זאגט דער הייליגער מלבי"ם א מורא'דיגע זאך, ביסט גערעכט, דא איז דא ישרות, דא איז דא תקנות טובות, דא איז דא חוקים נימוסים, דא איז דא חוקים ומשפטים אז מ'טאר נישט טון די אלע זאכן, אבער דו ווייסט וואס דא פעלט? "רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי". ווייל אן יראת שמים קען מען צוקומען ביז צו זיין א רוצח. דאס איז געווען די תשובה וואס אברהם אבינו האט געענטפערט פאר אבימלך.

טבת איז נישט דא קיין יצר הרע

שבת קודש, זאגט דער זוהר הקדוש (תיקו"ז בהקדמה ה:), בראשית מאכט ירא שבת. און מיר האבן שוין אמאל געזאגט אז די ירושלמי ברענגט אראפ להלכה (דמאי פ"ד ה"א) אז א עם הארץ איז באגלייבט שבת קודש אויף מעשרות, אויף וואס פרייטאג נאכמיטאג גלייב איך אים נאך נישט, און מוצאי שבת גלייב איך אים שוין נישט, און זונטאג, מאנטאג, דינסטאג גלייב איך אים נישט, אבער שבת גלייב איך אים יא. פארוואס? ווייל אימת שבת עליו. שבת קומט אראפ א יראה משמי מעל, אזוי אז יעדער איד ווערט נתרומם ונתעלה, און ער האט מורא פונעם הייליגן באשעפער.

ס'איז דא א ווארט אין אהבת שלום (פ' בשלח ד"ה מלחמה, יומדה"ל י"ז חשון), אויף דעם וואס מיר זאגן ביי מה ידידות "נפש כי נאנחה בא שבת בא מנוחה"? וואס טייטש "בא שבת בא מנוחה"? ברענגט ער אראפ פונעם זוהר הקדוש (ח"ג קעו.), אז שבת ווערט אנגערופן "שבת שלום ומבורך". פארוואס? ווייל א גאנצע וואך איז נישט קיין שלום, א גאנצע וואך איז מען אין א מלחמה, מען שלאגט זיך מיטן בעל דבר מיט אלע כוחות. "ששת ימים תעשה מלאכה" - וועלכע מלאכה? דאס איז די מלאכה פון מלחמת היצר. און דאס איז א שווערע גרויסע מלחמה, און ס'איז א שווערע מלאכה. אבער "וביום השביעי שבת" (ויקרא כג, ג), שבת איז דא א שביתה ונייחא, בא שבת בא מנוחה, דארף מען זיך נישט שלאגן מיטן יצר הרע. און צוליב דעם הייסט דאס שבת שלום, ווייל ס'איז נישט דא דעמאלטס קיין מלחמה, און דעמאלטס איז יעדער איד בשלימות, ווייל שבת קומט דאך אראפ א יראה ווי דערמאנט, און דאס איז אזא כח אז דאס איז זיך מתגבר אויפן יצר הרע, און צוליב דעם הייסט עס "שבת שלום ומבורך".

די אות פון שבת

און דאס איז "אות היא ביני וביניכם לדרתיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם" (שמות לא, יג). די יראה ברענגט אז דער שכל איז זיך מתגבר, ס'ווערט "לדעת כי אני ה' מקדשכם". און ממילא דאס איז מען זוכה יעדן שבת קודש, אבער דאס איז מיט א תנאי אז מ'איז מקבל שבת בשמחה וברצון. דאס איז טייטש "וירא אליו ה'" - וואס איז מען זוכה שבת? צו דעם "וירא", צו דעם יראת אלקים, און דורך דעם זענען מיר זוכה צו גיין לעילא ולעילא, און פון דעם קומט די ברכה אויף א גאנצע וואך.

באלוני ממרא - הוא שנתן לו עצה על המילה

דינען דעם אויבערשטן אן קיין אייגענע נגיעות

אבער לאמיר אריינגיין אין די סדרה, און לאמיר ארויסנעמען עפעס א דרך ה' כדת מה לעשות. מיר ווילן פארשטיין וואס דא איז געווען אין די וואכעדיגע סדרה. דער פסוק זאגט "וירא אליו ה' באלוני ממרא". און באמת וואלט דאך דא געדארפט שטיין "וירא ה' אל אברהם". דער אייבערשטער איז דאך געקומען צו אים שואל זיין בשלומו נאכדעם וואס אברהם אבינו איז דורכגעגאנגען די ברית מילה, "והיה תמים" (בראשית יז, א), ער האט זוכה געווען אריינצוקומען יעצט בשלימות תחת כנפי השכינה. אבער דער פסוק זאגט אנדערש, "וירא אליו ה' באלוני ממרא". די תורה איז מדייק דא אז דאס וואס ער האט זוכה געווען צו די התגלות פונעם הייליגן באשעפער איז עפעס א ענין וואס האט צוטוהן מיט אלוני ממרא.

עצה על המילה

און רש"י שטעלט זיך שוין אויף דעם, וואס טייטש "באלוני ממרא"? זאגט רש"י (בראשית יח, א, ד"ה באלוני), "הוא שנתן לו עצה על המילה" - ווייל ער האט אים געגעבן א עצה ער זאל זיך גיין מל'ן. און באמת זעט מען שוין אין מדרש (בר"ר מב, ח) אז ווען דער אייבערשטער האט אים געהייסן זיך גיין מל'ן, "התהלך לפני והיה תמים", איז ער זיך געגאנגען שואל עצה זיין מיט ענר אשכול און

ממרא. און זיי זענען געווען די "בעלי ברית אברם", זיי זענען געווען פון זיינע נאנטסטע מענטשן. מיר האבן זיך שוין אויבן אין פרשת לך לך באקענט מיט זיי, אז זיי זענען מיטגעגאנגען מיט אברהם אין די גרויסע וועלט-מלחמה, זיי זענען מיטגעגאנגען מיט אים זיך צו שלאגן קעגן מיליאנען מענטשן. און בעלי ברית אברהם מיינט אז זיי זענען געווען די נאנטסטע מענטשן פון אברהם אבינו. מיט זיי האט ער געטון זיין עבודת ה', מיט זיי האט ער פארברענגט אינאיינעם, און אינאיינעם האבן זיי משיג געווען השגת ה'.

באלוני ממרא דוקא

און יעצט אז דער אייבערשטער האט אים געהייסן זיך מל'ן, איז ער זיך געגאנגען שואל עצה זיין מיט זיי. און ענר און אשכול האבן אים אפגערעדט, אויף פארשידענע וועגן וויאזוי זיי האבן אים אפגערעדט. און ממרא האט אים געזאגט, גיי רצון יראיו יעשה (תהלים קמה, יט) - גיי טו דעם רצון ה'. און דער מדרש ברענגט אראפ (שם), אז ממרא האט אים געזאגט אז דער אייבערשטער האט דיר געהאלפן, "עד הנה עזרונו רחמיך", און אוודאי וועט ער דיך העלפן ווייטער "ואל תטשנו ה' אלקינו לנצח".

זוכה זיין היינט צו א התגלות

איז דא דא צוויי מורא'דיגע יסודות'דיגע קשיות וואס ווערט געפרעגט ביי די ראשונים מיט אחרונים, און די קשיא מוז מען פרעגן. פארוואס? ווייל אונז וויים מיר וואס דער מאור עינים ברענגט אראפ (ריש פ' וירא ד"ה הנה), אז יעדע וואך רעדט דער אייבערשטער צו יעדן איד. יעדער איד קען זוכה זיין "וירא אליו ה'", אבער ס'דארף זיין "באלוני ממרא". און אונז פרעג מיר, "והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?" (שמות יג, יד), וואס איז דער "אלוני ממרא"? וואס לערנט עס מיך? וואס דארף איך ארויסנעמען א לימוד פון "אלוני ממרא", אז איך זאל וויסן כדת מה לעשות, און מיט דעם זוכה זיין צו "וירא אליו ה'", אז ס'זאל נתגלה ווערן ביי אונז דער רבונו של עולם, און מען זאל זען "ועינינו תראנה מלכותך", אונז זאל מיר זוכה זיין צו א התגלות.

קודם לאמיר ארומרעדן פון די פליאה, די צוויי קשיות וואס מיר ווילן פרעגן, און נאכדעם וועלן מיר צוקומען צו די נקודה און מיר וועלן זען דעם דרך וואס דער אויבערשטער די תורה הקדושה ווילן פון אונז די וואך.

וועלן אונז ליינען די תורה וירא אליו ה' מיט די דריי מלאכים זענען מיר זיך מקשר מיט קבלת התורה

פארוואס איז אברהם בכלל געגאנגען פרעגן

די ערשטע שאלה גייט אויף אברהם. אברהם גייט זיך שואל עצה זיין? אברהם האט אמאל געפרעגט איינעם? אברהם אבינו האט זיך געריכטן מיט מענטשן? וועלן האט זיך אברהם אבינו געריכטן מיט מענטשן וואס זיי וועלן זאגן? וועלן דער אייבערשטער האט אים געהייסן גיין צו די עקידה, האט ער געפרעגט איינעם עצות? "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת" (בראשית כב, ב), וואס דאס איז לכאורה געווען די גרעסטע נסיון? ביי אור כשדים האט ער געפרעגט איינעם? זיין טאטע איז געווען קעגן אים, זיין משפחה איז געווען קעגן אים, זיין מדינה איז געווען קעגן אים, וואו ער איז געגאנגען איז מען געווען קעגן אים, און די מדרש זאגט (בר"ר מח, ב) אז אברהם אבינו איז געווען "עבר מצד אחד", "אחד היה אברהם" (יחזקאל לג, כד), ער האט זיך געשטעלט קעגן א גאנצע וועלט. און דא גייט ער פרעגן א שאלה? און לאמיר זאגן אז ווען אלע דריי וואלטן געזאגט ניין, דעמאלטס וואלט ער אנגענומען זייער עצה קעגן מצות ה' יתברך? ס'איז נישט צו פארשטיין.

מ'געבט ממרא אנערקענונג וויל ער האט געגעבן די עצה, און ממילא האט ער געשטופט אברהם אבינו דערצו, און דורך דעם איז אברהם אבינו געגאנגען מקיים זיין די מצוה. זעט דאך פון דעם אויס אז ווען אלע דריי זאגן אז נישט, וואלט אפשר געווען אנדערש? קען מען דען קלערן אזוי אויף אברהם אבינו, וויל מ'זעט דאך, אז אפילו ביידע האבן געזאגט, איז דאך געווען א רוב וואס האלט אזוי, און ער האט זיך נישט געריכטן מיט דעם. מוז מען פארשטיין וואס אברהם אבינו האט דא געטון מיטן פרעגן, און וואס איז בכלל פשט אז ער איז געגאנגען פרעגן א עצה.

וואס ארט זיי איבער אברהם

און נאכדעם ווילן מיר פארשטיין, פארוואס זענען ענר אשכול און ממרא געווען בעלי ברית אברם, זיי האבן דאך מיטגעלעבט מיט אברהם אבינו, און זיי האבן דאך געזען די גדלות פון אברהם אבינו. אברהם אבינו איז דאך נישט געווען סתם א גדול, אברהם אבינו איז דאך געווען ממש א מלך העולם דעמאלטס, מ'האט אים מכתיר געווען אלס א מלך (בר"ר מב, ה). און אברהם אבינו איז דורכגעגאנגען די אלע שווערigקייטן, און זיי האבן געזען וויאזוי ער איז אראפגעגאנגען קיין מצרים, און ער איז צוריקגעקומען מיט א גרויסע פארמעגן. און זיי האבן געזען וואס עס איז געווען ביי די חמשת מלכים וויאזוי מ'האט זיך געשלאגן דארט, און ער האט זיי איינגענומען אליינס.

און דא ביי ברית מילה, ער דארף אראפנעמען א חלק פון זיך, די ערלה, איז אזא געפערליכע זאך, דארט גייען ענר און אשכול אים געבן אן עצה אז ער זאל גיין קעגן דעם רצון הבורא יתברך שמו. ס'איז דאך עפעס נישט צו פארשטיין. זיי האבן פארלוירן דעם שכל, זיי האבן פארלוירן די הרגשה, זיי האבן פארלוירן די ידיעה, זיי האבן אלעס פארלוירן. פארוואס? וואס האסטו מיט דעם איינגעלייגט? דו ווילסט דיך נישט מל'ן, אויב אזוי מלה דיך נישט. וואס ווילסטו פון אברהם אבינו? וואס געבסטו אים אן עצה צו גיין קעגן דעם רצון הבורא?

און קינד און קייט דערמאנט אלוני ממרא, און ממרא האט זוכה געווען צו א גרויסן כבוד, לכבוד ולתפארת עד היום הזה, וועלן מיר אויך רעדן פון אים.

די יסוד פון קבלת התורה

און איך וויל אייך זאגן אז די וואכעדיגע סדרה איז נישט סתם א סדרה. פארוואס? ווייל די גמרא זאגט אין מסכת שבת (פח:) אויפן פסוק "אשר תנה הודך על השמים" (תהלים ח, ב), אז ווען משה רבינו איז ארויפגעקומען אויבן אין הימל נעמען די תורה, האבן די מלאכים גע'טענה'ט אז מ'זאל געבן די תורה אויבן אין הימל. האט דער אייבערשטער געזאגט פאר משה רבינו, "החזיר להן תשובה". זאגט דער מדרש (שמו"ר כח, א) אז איינע פון די תשובות איז געווען אז דער אייבערשטער, "צר הקדוש ברוך הוא קלסתר פניו של משה דומה לאברהם", און ער האט זיי געזאגט, "לא זה שאכלתם אצלו ואי אתם מתביישים ממנו?" עטץ שעמט'ס ענק נישט?

די וואכעדיגע סדרה, "וירא אליו ה' באלני ממרא", און עס זענען געקומען די דריי מלאכים, און מ'האט זיי געגעבן א גרויסע סעודה. און ס'איז נישט געווען סתם א סעודה. איך ווייס נישט אויב אברהם אבינו האט געגעבן פאר יעדן איינעם א גאנצע צונג, "ואל הבקר רץ אברהם" (בראשית יח, ז), אויב ביי יעדן האט ער געמאכט אזא גרויסע סעודה. די וואך איז מתן תורה. **ווען אונז ליינען די תורה "וירא אליו ה'" מיט די דריי מלאכים, זענען מיר זיך מקשר מיט דעם גרויסן יום הבהיר ווען עס איז געווען קבלת התורה,** ווייל אין די זכות פון די סעודה וואס איז געווען די וואך האבן מיר זוכה געווען צו קבלת התורה, וואס איז געווען עליונים ששו ותחתונים עלזו.

די נקודה פון בריאת העולם

קומט דאך אויס אז וויבאלד די גאנצע בריאה איז דאך בשביל התורה ובשביל ישראל (מדרש בר"ר א, א). און אן א תורה, "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי" (ירמי' לג, כה), און די גמרא זאגט (שבת פח.) "יום הששי", וואס איז די ה' יתירה? אז ווען נישט דעם יום הששי וואלט די וועלט געווען תוהו ובוהו. און אן א כלל ישראל איז דאך נישט דא קיין תורה, ממילא גייען די צוויי זאכן אינאיינעם. קומט דאך אויס אז די וואך, נאך וואס אברהם אבינו האט זיך גע'מל'ט און ער איז אריין תחת כנפי השכינה, איז געווען די סעודה, איז די וואך געווען די נקודה פון בריאת העולם, די וואך איז געווען די נקודה פון קבלת התורה.

מפרא אין די גרעסטע זמן

און אין די גרעסטע מצב וואס עס קען נאר זיין קבלת התורה, די גרעסטע מצב וואס עס קען זיין פון "וירא אליו ה'", וואס דורך די תורה איז מען זוכה צו א התגלות. דארט דערמאנט מען ממרא, ס'איז דאך נישט פשוט, דארט דערמאנט מען אז הוא שנתן לו עצה על המילה לפיכך, זאגט רש"י, נגלה עליו בחלקו.

אתה בחרתנו דורך אברהם אבינו

וויל איך אייך זאגן די יסוד פון קבלת התורה. ווען דער אייבערשטער איז ארומגעגאנגען צו כל אומה ולשון, און זיי האבן נישט געוואלט נעמען די תורה, און די אידן האבן יא געמומען די תורה, און זיי האבן געזאגט נעשה ונשמע. אונז האלט מיר נאך אינעם חודש חשון וואס אויף חשון זאגט דער הייליגער רוז'ינער זכותו יגן עלינו (הובא בעירין קדישין בשם הצמח צדיק ח"ב חשון עמ' כ), איז נאך רחושי מרחשוון שפוותא. מרחשוון שפוותא איז טייטש אז מ'דאוועט נאך. נאך דעם חודש תשרי העבר עלינו לטובה, וואס מ'האט אזויפיל געדאוונט און געבעטן, מ'האט אזויפיל שבח והודאה געגעבן פארן בורא כל עולמים, דאס ליגט נאך און זאגט נאך אלס יעצט די אלע תפילות.

וואס טייטט אתה בחרתנו

און איינע פון די גרעסטע תפילות וואס מיר האבן געזאגט אין שמונה עשרה איז געווען, "אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצותיך, ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת". פרעגט דער הייליגער יערות דבש, וואס טייטשט "אתה בחרתנו מכל העמים"? דער אויבערשטער האט אונז אויסגעקליבן? דער אייבערשטער איז דאך ארומגעגאנגען צו כל אומה ולשון פרעגן אויב זיי וויל מקבל זיין די תורה, און זיי האבן געזאגט ניין. און ווען ער איז געקומען צו כלל ישראל האבן מיר געזאגט "נעשה ונשמע", האבן מיר דאך בוחר געווען אינעם הייליגן באשעפער.

זאגט דער יערות דבש (ח"א דרוש ח), אמת, דו ווייסט ווען ס'איז געווען "אתה בחרתנו מכל העמים"? "אשר בחרת באברם והצאתו מאור כשדים, ומצאת את לבבו נאמן לפניך" (נחמי' ט, ז, ח). די וואך, נאך די ברית מילה, איז געווען "אשר בחרת באברם", און ס'איז געווען וירא אליו ה'.

המבדיל בין ישראל לעמים

וואס איז דער יסוד פון כלל ישראל? "והבדלת אותנו מכל העמים". וואס איז דער יסוד פונעם שבת קודש?

דארף מען באמערקן וואס זאגן מיר ווען מיר גייען ארויס פונעם שבת? "המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים". כלל ישראל איז דערהויבן געווארן, כלל ישראל איז בנים למקום, "ורוממנו מכל לשון". דאס איז כלל ישראל.

און אין כלל ישראל האט דער אייבערשטער בוחר געווען וען אברהם אבינו איז אריינגעקומען תחת כנפי השכינה, איז ער געווארן "והבדלת אותנו מכל העמים", ער איז געווארן "ורוממתנו מכל לשון". מיר זענען געווארן דערהויבן, מיר זענען געווארן מובדל ומופרש פון כל אומות העולם, מובדל במחשבה, מובדל בדיבור, און מובדל במעשה. דאס איז געווען דער יסוד פון קבלת התורה, און אויף דעם האט דער אייבערשטער האט געזאגט "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט, ו). כלל ישראל נאך קבלת התורה האט שוין נישט קיין שום שייכות מיט קיין שום אומה ולשון, נישט מיט וואס זיי טראכטן, און נישט מיט וואס זיי רעדן, און נישט מיט וואס זיי טוען.

די כח פון א איד

און דער אור החיים הקדוש גייט נאך מער, אויפן פסוק כמעשה ארץ מצרים זאגט דער אור החיים הקדוש (פ' אחרי יח, ג, ד"ה כמעשה) אז א גוי קען זיך נישט אפילו ווען ער וויל, אזויווי אין די וואכעדיגע סדרה, רק אין יראת אלקים במקום הזה, קען ער זיך נישט פורש זיין פון א עבירה. נאר כלל ישראל, ווייל זיי האבן מקבל געווען די הייליגע תורה.

איך וויל אביסל מרחיב זיין אין די ווערטער פונעם שפת אמתדי וואך (תרל"ד ד"ה באלוני), וואס איז מסביר וואס דא איז געווען, כדי צו פארשטיין אברהם און כדי צו פארשטיין די גרויסקייט פון ממרא, פארוואס ער האט זוכה געווען צו אזא כבוד יקר וגדולה אז מ'דארמאנט אים, און דער אייבערשטער האט לפיכך נגלה עליו בחלקו, און ס'איז געווען א קשר און א תנאי צו וואס אברהם האט זוכה געווען "וירא אליו ה'", ווייל ס'איז געווען א ענין פון אלוני ממרא.

א געזעגענען פון ענר אשכול וממרא

ביז דער אייבערשטער האט אים געזאגט די מצוה פון ברית מילה, איז אברהם ארום געגאנגען מיט ענר אשכול וממרא, איבעראל און געשריגן "אין עוד מלבדו", און ער האט ממציא

אז ער זאל קענען אוועקקוקן זיין אייגענע רצוניות, לעשות רצון אבינו שבשמים

געווען די מציאות הוי"ה אויף די וועלט, און ער איז ארומגעגאנגען איבער די גאנצע וועלט שרייען אז ה' הוא האלקים. אבער וען אברהם אבינו האט באקומען די מצוה פון מילה, און נישט נאר געקומען די מצוה פון מילה, דעמאלטס איז געקומען די מצוה פון הבדלה, דעמאלטס איז געקומען "ואבדל אתכם מן העמים" (ויקרא כ, כו), דעמאלטס איז געקומען "התהלך לפני והיה תמים". ער מוז זיך אפטיילן פון די גוים, ער מוז זיך פורש זיין פון זיי. אז ענר אשכול און ממרא וועלן זיך מל'ן, דעמאלטס קענען זיי ווייטער זיין בעלי ברית אברם. אבער ווי לאנג זיי מל'ן זיך נישט, מוז מען זיך פון זיי אפהאקן.

און ס'איז נישט געווען לייכט פאר אברהם אבינו. דאס וואס אברהם אבינו איז געגאנגען רעדן צו זיי וועגן ברית מילה, איז נישט געווען ווייל ער איז געגאנגען זיך שואל עצה זיין מיט זיי. אברהם אבינו איז זיי געגאנגען מודיע זיין, און ער האט זיי געזאגט אז ער גייט יעצט אריינגיין תחת כנפי השכינה, ס'גייט זיין "והיה תמים", און ער איז זיך געגאנגען מיט זיי געזעגענען. אונז קענען מער נישט האבן קיין שייכות, און ס'איז טאקע געווען קשה עלי פרידתכם, זיי זענען דאך געווען א צוותא חדא, ס'איז געווען אזוי געשמאק און באַ'טעמ'ט, אונז זעמיר מיטגעגאנגען אינאיינעם צו די מלחמות מיט די מלכים, אונז האמיר פארברענגט אינאיינעם טאג און נאכט, אבער מהיום והלאה קען איך מיט ענק מער נישט רעדן, איך קען מיט ענק מער נישט זיין בחברותא, איך קען נישט מער זיין מיט ענק בצוותא חדא, וויבאלד איך האב באקומען א ציווי פון התהלך לפני והיה תמים.

אן קיין נגיעות

און יעצט קומט אריין די אתה בחרתנו אשר בחרת באברם, יעצט גייט מען זיין ורוממנו מכל לשון, און והבדלת אותנו מכל העמים. און פארשטייט זיך ענר און אשכול האבן זייער נישט געהאט קיין חשק צו דעם. אוודאי האבן זיי געזען ווי גרויס דער הייליגער באשעפער איז, זיי האבן מיטגעלעבט מיט אברהם אבינו, אבער מיר האבן שוין געשמועסט, אז ווען ס'קומט צו אייגענע נגיעות ווערט אלעס נשכח, פארגעסט מען פון אלעם, וויל די אייגענע נגיעה גייט אריבער דעם שכל. מיר האבן שוין נאכגעזאגט פונעם מלבי"ם (בראשית כ, יא, ד"ה ויאמר), אז ווי לאנג ארבעט מען מיט שכל, דאס איז נאר ביז ווי לאנג די אייגענע נגיעה קומט אריין פון תאוה אדער פון שררה.

און דאס האט מען געזען דא ביי ענר מיט אשכול. מיט'ן שכל וואלטן זיי געדארפט זאגן פאר אברהם אבינו,

"לויף טון דעם רצון הבורא". ענר און אשכול האבן דאך געזען די ניסים, זיי האבן דאך געזען דעם אויבערשטן, אז ס'איז געווען נר דולק משבת לשבת (במדרש בר"ר ס, טז), אבער דאס איז נאר געווען דעמאלטס מיט שכל. אבער ס'איז נישט געווען ווייל זיי האבן זוכה געווען צו ואבדל אתכם, אז זיי זענען אריינגעקומען, זיי זענען געווארן בנים למקום, און זיי זענען געווארן מקושר מיט'ן רבונו של עולם. און מיט'ן שכל האבן זיי פארלוירן דעם דעת, און זיי האבן געזאגט פאר אברהם אבינו, ניין, גיי נישט, דו ביסט דאך א זקן. מיט אלע פשט'לעך האבן זיי אים געוואלט מטהר זיין בק"ן טעמים (כדאיתא בעירובין יג:), ס'פעלט נישט אויס, וועסט נישט קענען אויפטון, וועסט נישט קענען יענץ טון, וועסט נישט קענען דאס טון.

איינער מיט שכל הישר

ווידער ממרא האט זיך מתגבר געווען אויפ'ן שכל, און דאס איז געווען א געוואלדיגע גרויסע זאך פון ממרא. ממרא האט אוועקגעקוקט און אים געזאגט דו גיי זיי דיך מל'ה טוה די מצות הבורא יתברך שמו, און דאס אז אונז וועלן מער נישט קענען האבן קיין שייכות, וואס קען מען טון, אז אונז וועל מיר וועלן האבן מיט דיר א שייכות, וועלן מיר דיר נאכגיין, און מיר וועלן זיך אויך מל זיין. און אזוי האט ער טאקע געטון צום סוף. אבער דאס אז איינער זאל זיך קענען מתגבר זיין אויפ'ן שכל, דאס איז עפעס אזא מין גרויסע עבודה, **און אז ער זאל קענען אוועקקוקן זיין אייגענע רצוניות, לעשות רצון אבינו שבשמים, נאר ווייל דער אייבערשטער האט אזוי געזאגט, דאס איז א געוואלדיגע גרויסע זאך.**

ממרא האט אים צוגערעדט על המילה מיט דעם וואס עס קומט מיט "ואבדל אתכם". ממרא ווייזט אויף "ואבדל אתכם מן העמים", און ממרא ווייזט "והייתם לי סגולה מכל העמים". דאס האט אים ממרא געזאגט, דו גיי, האק אפ מיט אונז, און האב נישט מיט אונז מער קיין שייכות, ווייל דו ביסט מער נישט דער זעלבע מענטש, דו קומסט יעצט אריין תחת כנפי השכינה, און ס'גייט נישט זיין דער זעלבע מענטש ווי פארדעם.

א טעם אין אידישקייט איז דורך די הבדלה

ביי אלוני ממרא האט אברהם אבינו אראפגעלייגט דעם יסוד פון ואבדל אתכם מן העמים, און אז עס איז דא א הבדלה בין קודש לחול און בין אור לחושך, און בין ישראל לעמים. ישראל זענען קדושים, מה שאין כן די גוים די אומות העולם זענען חול. ישראל איז ליהודים היתה אורה (אסתר ח, טז), אבער ביי די אומה"ע איז חושך. אזוי ווי בין יום השביעי לששת ימי המעשה.

דאס איז דער יסוד פון די וואכעדיגע סדרה, אז א איד וויל זוכה זיין צו שפירן א טעם אין שבת קודש, אז א איד וויל זוכה זיין צו שפירן א טעם אין די תורה, אז א איד וויל זוכה זיין אז ער זאל זוכה זיין צו אן התגלות און ער זאל זוכה זיין ליהנות מזיו השכינה, וואס דאס איז דאך די גרעסטע הנאה, ווי דער אור החיים הקדוש זאגט (דברים כו, יא, ד"ה ושמחת), איז נאר אז ס'איז באלוני ממרא וואס הוא שנתן לו עצה על המילה, דאס מיינט אז עס איז דא אן הבדלה בין אור לחושך און א הבדל בין ישראל לעמים. דאס איז א יסוד היסודות.

דכרים קילורין לעינים כנוגע די וואלן

איך וויל אייך זאגן כלפי מה דברים אמורים. ס'איז פארגעקומען דא ביי אונז אין אמעריקע די וואך וואלן, און דער עולם איז געווען מורא'דיג פארקאכט אין דעם. און דער עולם האט געזאגט מיינונגען, און דער עולם האט געמומען שטעלונגען, און מענטשן זענען געווארן צובראכן אז ס'איז נישט געגאנגען אזויווי זייערע רצוניות. און אויב איינער האט געעדט אנדערש ווי א צווייטער, האט מען יענעם מבזה געווען, און מ'האט אוועקגעקוקט אויף רכילות, מיט לשון הרע, מיט שקר, אלעס וויל זיין אייגענע אינטערעסן האבן געוואלט אזוי און אזוי.

פרעגט זיך א מורא'דיגע שאלה: וואס פאר א שייכות האט דאס מיט אונז? וואס האבן מיר איינגעלייגט מיט'ן גוי? פארוואס אינטערעסירט אונז וואס די גוים ווילן און וואס די גוים טראכטן? וואס פאר א קשר האבן מיר מיט די גוים? וואס פאר א קשר האבן מיר מיט א גוי בכלל? אונז זעמיר אין גלות, און מ'האט אין אלע דורות געוואוסט אז מ'דארף גיין שטימען פון ווען מען מ'קען האבן פון דעם א טובה, **אבער זייט ווען זענען מיר פארבינדן מיט א פארטיי? זייט ווען זעמיר אונז פארבינדן מיט גוים? דאס איז אונזער דיבור? דאס איז אונזער מחשבה? דאס איז אונזער מעשה?**

אונזער ציל

וירא אליו ה' באלוני ממרא. מיר האבן מיט'ן גוי נישט קיין שייכות, מיר האבן נישט מיט קיין פארטייען קיין שייכות. אונזער מחשבה איז נאר וויאזוי נענטער צו ווערן וקרבתנו מלכנו לעבודתך. אונזער מעשה דארף נאר זיין לעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו. אונזער דיבור דארף זיין נאר מיט תורה, מיט תפילה, מיט אהבה וחסד. דאס דארף זיין אונזער ציל, דאס דארף זיין אונזער תשוקה. און חוץ מזה האט עס נישט קיין שום שייכות מיט אונז און עס טאר אונז נישט אינטערסירן.

לפאי נפקא מינה

די גמרא זאגט כמה פעמים (בב"ב סא:, בב"ק קטז:), למאי נפקא מינה? אה, למקח וממכר. אה, ס'איז מקח וממכר? איז א צווייטע זאך, ווען איינער מאכט אפשר פון דעם ביזנעס און ער מאכט פון דעם געלט, אויב ס'ווערט זיין אזוי, אדער אויב ס'ווערט

זיין אזוי, פיין בסדר. אבער חוץ מזה וואס דארף עס אונז אנגיין, אונז דארף וויי טון אויב עס איז נישט געגאנגען וויאזוי דער גוי האט געוואלט? און אונז זעמיר במחשבה באהאפטן מיט א גוי, רחמנא יצלנו.

אונזער תפקיד איז לעבן מיטן אויבערשטן

מ'כאפט זיך נישט אפילו עד היכן הדברים מגיעים ווי שטארק מ'איז אריינגעזינקען אין דער גוי'אישקייט, ויתערבו בגוים וילמדו ממעשיהם (תהלים קו, לה). אונז דארפן וויסן אז המבדיל בין קודש לחול, בין אור לחושך. די אומות העולם זענען חושך, זיי ליגן אין טומאה, טומאת העמים, זיי ליגן אין תאוה. און ס'האט מיט אונז נישט קיין שייכות. אונז דארף נישט אינטערעסירן גארנישט וואס טוט זיך דארט ביי זיי. אונז דארפן טון לטובה וואס עס איז א טובה פאר אונז, און מער פון דעם האמיר נישט מיט דעם קיין שייכות. אונז דארפן לעבן מיט די הייליגע תורה. און אונז דארף וויי טון אז ס'איז שכינתא בגלותא. אונז דארף וויי טון אז ס'איז אלקים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך (תהלים עט, א). אונז דארף וויי טון אז א יוד איז בצער ובמצוק. אונז דארף וויי טון אז ס'איז דא חולי ישראל רחמנא יצלנו, און מיר דארפן מתפלל זיין אויף דעם.

אונז דארפן זיך פרייען מיט אידישע שמחות. אונז דארפן זיך פרייען מיט זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו (תהלים קיח, כד), מיט א שבת קודש, אז אונז זעמיר זוכה לעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו, אז אונז זעמיר זוכה אנצוטון תפילין און זיך מקשר זיין מיט'ן בורא עולם. דאס איז אונזער תשוקה, און דאס דארף זיין אונזערע רצוניות. און דעמאלטס איז מען זוכה צו "וירא אליו ה'", דורך דעם אז ס'איז דא די לימוד פון באלוני ממרא.

רצונינו לעשות רצוניך

זאל דער רבונו של עולם העלפן אז אונז זאל מיר האבן דעם שכל אביסל זיך מתבונן צו זיין, ווייל כולנו ביחד זעמיר אין דעם. ס'איז געווארן אזא מכת המדינה, ס'איז געווארן אזא געשפרעך פונעם טאג, און מ'איז אריינגעטון אין דעם ליידער ראשו ורובו, און במחשבה בדיבור ובמעשה. און מ'דארף מתפלל זיין אז מ'זאל נישט אזוי ליגן דערין, ס'איז נישט אזוי לייכט ארויסצוקריכן פון דעם. מ'דארף מתפלל זיין צום רבונו של עולם אז "רצונינו" איז נאר "לעשות רצונך". און מיר דארפן מתפלל זיין, אז ס'זאל זיין והאר עינינו בתורתיך ודבק לבנו במצותיך און ויחד לבבינו נאר לאהבה וליראה את שמך, און חוץ מזה זאל מען גארנישט מתפלל זיין אויף די גוים, און אזוי ווען דאס אונז נישט אזוי אינטערסירן.

ה' אלקי ישראל פלך

אוודאי דארף מען מתפלל זיין, אזויווי די משנה זאגט (אבות פ"ג, מ"ה) הוי מתפלל בשלומה של מלכות. און קיין איינער פון די מפרשים זאגט נישט אז ס'איז נאר די מלכות וואס איך האב געוואלט. און אז דער אייבערשטער האט נישט געוואלט אזוי ווי דו האסט, וואס גייסטו יעצט טון? מ'דארף וויסן אז אלעס ווערט געפירט מן השמים, אין אדם נוקף אצבעו מלמטה, א מענטש כאפט נישט קיין קלאפ אויפ'ן קליינעם פינגער, אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה (חולין ז:). ובפרט אז מען דערמאנט זיך וואס מיר האבן געזאגט "ועל המדינות בו יאמר", וואס האבן מיר געזאגט די הייליגע טעג? אז וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו **ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה.**

אונזער תשוקה דארף זיין אז ס'זאל שוין זיין "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא" (ישעי' ב, יא), אז ס'זאל שוין נתעלה ווערן, און אז ס'זאל שוין נתעלה ווערן כבודן של ישראל, און אז ס'זאל שוין זיין די התגלות מכבוד שמים עלינו, אז מ'זאל שוין זוכה זיין צו בן דוד עבדך, און מ'זאל שוין זוכה זיין צו יבנה המקדש עיר ציון תמלא, אז ס'זאל שוין זיין ולירושלים עירך ברחמים תשוב.

אוצר של יראת שמים כלכד

און אז מיר וועלן מתפלל זיין, דער הייליגער קאצקער האט געזאגט (מובא בספר אמת ואמונה בשם נפלאות חדשות ליקוטים דף נ) אויף די גמרא (ברכות לג:) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. אז א יעדע זאך וואס מ'בעט פון אויבן אין הימל איז אדער יא אדער ניין, איינעם איז באשערט און איינעם איז נישט באשערט. אבער חוץ ווען א איד איז מתפלל אז דער שפע זאל קומען כדי "ליראה אותו", א איד איז מתפלל ער זאל זוכה זיין צו "וירא אליו ה'", דאס איז חוץ מיראת שמים, די תפלה ווערט נתקבל לרחמים ולרצון לפני אדון כל.

און אז א איד איז זוכה צו יראת שמים, און ער קען זיך מתגבר זיין אויפ'ן שכל, א איד איז זוכה נתקרב צו ווערן צום בורא כל עולמים, מיט דעם קומט מיט "ישראל נושע בה' תשועת עולמים", אז יעדער ווערט געהאלפן בבני חיי ומזוני רויחי.

טכת כרענגט דעת

ובזכות פונעם הייליגן שבת קודש זאלן מיר זוכה זיין צו לדעת כי אני ה' מקדשכם, אז מיר זאלן וויסן אונזער תכלית אויף וואס מיר זענען אראפגעקומען אויף דעם עולם, און וואס אונזער אויפגאבע איז, און נישט זיך לאזן פארדרייען פון אלע אנדערע פוסטע שטותים.

דער אייבערשטער זאל העלפן אז מיר זאלן שוין טאקע זוכה זיין בקרוב בימינו לשמוע קול שופר, ס'זאל שוין זיין תקע בשופר גדול לחירותנו, מיר זאלן שוין זוכה זיין לעיני כל, צו ומלכותו בכל משלה, מיט די גאולה שלימה במהרה ונאמר אמן.

◄ המשך מעמוד ב

אים שחט'ן, און מיט דעם אלעם איז ער ארויפגעגאנגען. ער איז שוין געווען זיבן און דרייסיג יאר אלט, ער איז נישט געווען קיין קליין קינד ביי די אכט טאג וואס מ'ברענגט אריין תחת כנפי השכינה, און ער ווייסט נישט - בלא יודעים גייט ער דורך מצות ברית מילה, אבער מיט דעם אלעם זענען ביידע ארויפגעגאנגען מיט א שמחה.

און מ'האט געמאכט די מזבח, און ויעקוד אברהם את יצחק בנו (שם כב, ט), ער האט אים צוגעבונדן, און יצחק האט אים געבעטן אז ער זאל אים צובונדן שטארק, כדי ס'זאל נישט געשען א מום (ילקוט שמעוני רמז קא), ווייל זיי האבן ביידע געוואלט מקיים זיין דעם מצוה מיט'ן גאנצן הארץ.

און וואס דארט האט זיך אפגעטון אין די מינוטן, די גאנצע פמליא של מעלה איז דארט געווען, די שכינה הקדושה איז דארט געווען, און דאס איז דאך געווען איינע פון די טעמים פארוואס יצחק האט נישט געקענט זען אויף דער עלטער, ווייל דעמאלטס איז געווען הסתכל בשכינה (רש"י ד"ה ותכהין, בראשית כז, א), די מלאכים האבן געווייזט (זוה"ק וירא קכ.), ס'איז געווען א איום ונורא'דיגע מצב.

און אזויווי אברהם אבינו האט געזומען את המאכלת - די מעסער, לשחוט את בנו, און ער האט אנגעהויבן צו זאגן ברוך אתה, ויאמר אברהם אברהם - האט דער מלאך געזאגט, אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה (שם כב, י, יא, יב).

לכאורה דארף מען פארשטיין, וואס איז די עתה ידעתי? וואס איז מען יעצט געווואויר געווארן? ביז יעצט ווען ער איז דורכגעגאנגען די אלע נסיונות איז דען נאך נישט געווען כי ירא אלקים אתה?

מיר דארפן אריינגיין אין דעם ענין און עס פארשטיין, ווייל די גמרא זאגט (ר"ה טז.) אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל, ווייל באמת זענען אלע שופרות כשר צו בלאזן, חוץ פון א פרה (שם כו), אויב אזוי פארוואס בלאזט מען דווקא בשופר של איל? זאגט רבי אבהו, אמר הקדוש ברוך הוא - ער זאגט נאך א מאמר פונעם בורא כל עולמים, תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם - איך זאל געדענקען די עקידה פון יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני - עס איז ממש אזויווי עטץ גייט'ס אויף די עקידה.

לאמיר דאס פארשטיין, יצחק איז געגאנגען אויף די עקידה ווען ער איז געווען זיבן און דרייסיג יאר אלט און ער האט זיך באמת מוסר נפש געווען, און ווען מיר נעמען דעם שופר של איל און מיר בלאזן מיט דעם, קומען מיר צו צו א מצב פון כאילו עקדתם עצמכם לפני, סתם אזוי, קומט יעדער צו אזוי ווייט, צו א מצב פון מסירות נפש.

מוז מען דאך אביסל אריינגיין אינעם עומק וואס איז געווען דארט אין יענע מינוטן, און כדי צו פארשטיין דאס, מוזן מיר באמת משיג זיין וואס איז געווען די נסיון וואס אברהם אבינו האט געהאט, דער הייליגער באשעפער האט דאך אים אליינס געזאגט (שם כב, א) 'ולך לך אל אחד ההרים והעלהו שם לעולה', סיי וועלכע איד וואס וועט זוכה זיין צו א גילוי פונעם הייליגן באשעפער, אז דער בורא כל עולמים אליין וועט אים זאגן 'גיי טו אזוי און אזוי', וועט ער עס דען נישט אויספאלגן? וויפיל אידן האבן זיך מוסר נפש געווען, און מקדש געווען שם שמים ברבים? מיט א שמחה האבן זיי געמאכט די ברכה על קידוש השם. אויב אזוי וואס איז געווען די נסיון? האט דען אברהם געהאט א ברירה, אז דער רבונו של עולם, דער כל יכול זאגט אים 'גיי ארויף', וואס איז בכלל די נסיון?

וויל איך אייך זאגן וואס דארט האט זיך אפגעשפילט, און מיט דעם וועלן מיר פארשטיין די גרויסע נסיון וואס אברהם אבינו האט געהאט, און וואס עס איז טייטש התהלך לפני והיה תמים, וואס די נסיון קען יעדע איד דורכגיין, און ער גייט עס דורך, און דערמיט קען ער צוקומען צו א מצב פון כאילו עקדתם עצמכם לפני.

איך וויל אייך זאגן וואס דער פסיקתא רבתי זאגט אונז אין פרשה מ''א אות ו', ברענגט ער אראפ אויפ'ן פסוק ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה, א שמועס וואס איז געווען צווישן דעם בורא כל עולמים מיט אברהם תיכף נאך די עקידה, וואס די שמועס איז מורא'דיג נוגע לנו ולכל ישראל.

אמר לו - האט אברהם געזאגט פאר'ן באשעפער, רבונו של עולם גלוי הי' לפניך - דו ווייסט גאנץ גוט, אז שהיה לי מה להשיבך - ווען דו האסט מיר געזאגט קח נא את בנך את יחידך והעלהו לעולה, האב איך דיר געהאט וואס צו ענטפערן. לכאורה, וואס האט אברהם געקענט זאגן? אויב דער אויבערשטער אליינס האט אים געהייסן ארויפברענגען יצחק אויף די עקידה, וואס קען ער צוריקענטפערן?

אתמול אמרת לי דארפן מיר צוריקגיין צום ברית פון יצחק אבינו, עס איז דא א מדרש (פדר"א פ' כט) אויפ'ן פסוק ביום הגמל את יצחק בנו (בראשית כא, ח), אז הגמל איז די אותיות ה' ג' וואס דאס איז ח', מ''ל, אז די סעודה פון וואס די פסוק רעדט איז געווען ביי יצחק'ס ברית, און אתמול אמרת לי - דעמאלטס האסטו מיר געזאגט (שם כא, יב), כי ביצחק יקרא לך זרע - אז דורך יצחק וועל איך האבן זרע ברך ה', און מיט אים גיי איך אויפשטעלן א כלל ישראל. ודברך אמת וקיים לעד, דעם רבונו של עולם'ס דיבור בלייבט דאך אויף אייביג. אויב אזוי, האט אברהם אבינו געזאגט פאר'ן רבונו של עולם, וועו דו האסט מיר געזאגט 'והעלהו שם לעולה', אז איך זאל גיין שחט'ן יצחק, און איך האב דיר געקענט ענטפערן אז נעכטן האסטו מיר געזאגט 'כי ביצחק יקרא לך זרע'. איך האב נישט געדארפט ענטפערן אנדערע ענינים, איך האב נאר געדארפט איבערזאגן דעם דבר ה', דעם מאמר ה', וואס דער אויבערשטער איז דאך אמת, דער אייבערשטער איז דאך דברך קיים, האב איך נאר געדארפט זאגן די ווערטער וואס ער האט מיר געזאגט 'כי ביצחק יקרא לך זרע'.

און וואס האט אברהם אבינו געטון? אברהם האט געזאגט ולא השבתי אותך אלא עשיתי עצמי כאלם וכחרש (תהלים לח, יא) - אברהם אבינו האט נישט פארגעווארפן, און ער האט נישט דערמאנט די ווערטער פונעם רבונו של עולם, נאר ער איז געבליבן שטיל, ער האט זיך געמאכט ווי אן אלם, ווי א טויבער און ווי א שטומער, איך הער נישט און איך ווייס נישט, ער האט מקבל געווען דעם דבר ה' בתמימות, כאטש ער האט געהאט א מורא'דיגע תשובה צו ענטפערן. דאס האט אברהם אבינו געזאגט פאר'ן רבונו של עולם נאך די עקידה, אז ער איז געבליבן שטיל. ענטפער נישט פאר מיינע קינדער לכאורה פארוואס האט אברהם אבינו געזאגט פארן אויבערשטן וואס ער וואלט וועו געקענט זאגן? וואס האט ער געוואלט זאגן דערמיט? איז דער פסיקתא ממשיך, ווייל אברהם אבינו האט געזאגט אז היינט איז דאך ראש השנה, אשר יאמר היום (שם כב, יד), מהו היום, כהיום מפני שראש השנה היה, האט ער געבעטן 'וועו מ'וועט דן זיין מיינע קינדער, בניו של יצחק, וועו ס'וועט זיין וכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון אין דעם טאג, וואס איך ווייס דאך דעם מצב וואס ס'וועט זיין ביי יעדן איד, ואפילו יש להם כמה קטיגורים מקטרגים אותם, מ'וועט מקטרג זיין אויף זייער עבודה, אויף זייערע מצוות אז ס'איז נישט כראוי וכהוגן וויאזוי ס'פאסט צו טון פארן מלך מלכי המלכים. בעט איך דיך הייליגער באשעפער, כשם שדממתי ולא השיבותיך - איך האב דיר נישט געענטפערט, נאר איך בין געבליבן שטיל, כך אתה לא תשיב להם זאלסטו אויך נישט ענטפערן אויף זיי. און דאס זאגט דער פסוק, אשר יאמר היום, וואס איז דער היום? אז וויבאלד היינט איז ראש השנה, ממילא בעט איך דאס יעצט'. דאס האט אברהם אבינו געבעטן נאך די עקידה, 'איך האב געקענט ענטפערן און איך בין געבליבן שטיל, וויל איך, בורא כל עולמים, אז דו זאלסט אויך בלייבן שטיל'.

און וואס האט אים דער אויבערשטער געזאגט? אמר לו הקדוש ברוך הוא וכך אני עושה, שטייט דארט ווייטער וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו (שם כב, יג). דו ווייסט וואס דער אויבערשטער האט אים דעמאלטס געזאגט? אמר לו הקדוש ברוך הוא ראה מה לפניך בניך העומדים אחריך כשיהיו מסובכים ונאחזים בעבירות - וועו זיי וועלן זיין נעבעך ארומגענומען מיט עוונות ופשעים, מה הם עושים, וועו זיי וועלן זיין 'בסבך' - וועו זיי וועלן זיין ארומגענומען, 'בקרניו' - זאלן זיי נעמען די קרנות, זאלן זיי נעמען דעם שופר של איל, און זיי זאלן בלאזן דערמיט שופר. און וואס גייט זיין? ואני נזכר עקידתו של יצחק ומזכה אותם בדין.

דאס איז דאך דברים נוראים עד מאוד וואס עס האט זיך דארט אפגעשפילט, און וואספארא הבטחה אברהם אבינו האט ארויסבאקומען פונעם בורא כל עולמים, אז אפילו וועו ס'וועט זיין 'בסבך', מ'וועט זיין ארומגענומען, נאחזים ומסובכים, מיט די אלע פראבלעמען, מיט די אלע עבירות, מיט די אלע הרהורים רעים רחמנא יצילנו. 'בקרניו', וועו מ'גייט בלאזן שופר, און ס'וועט זיין לשמוע קול שופר, וואס וועט זיין דעמאלטס? תמליכוני עליכם, זייט מיר ממליך, און וויאזוי האט אברהם אבינו ממליך געווען דעם הייליגן באשעפער? ער האט נישט געענטפערט, ער איז געבליבן שטיל, דא ליגט די יסוד פון תמליכוני עליכם, תמים תהיה עם ה' אלקיך (דברים יח, יג), ער האט אלעס מקבל געווען באהבה. דעריבער אז מ'איז ממליך דעם אויבערשטן אפילו וועו מ'איז בסבך, וועט נתעורר די עקידת יצחק בן אברהם, און מעלה אני עליכם - איך רעכן יעדן איד, כאילו עקדתם עצמכם לפני.

און איך וועל אייך זאגן וואס עס מיינט התהלך לפני והיה תמים (בראשית יז, א). די גמרא זאגט (ר"ה יז.) אויפן פסוק נושא עון ועובר על פשע (מיכה ז, יח), למי נושא עון - לכאורה זעען מיר דאך דא אז אברהם אבינו האט אויסגעבעטן פונעם רבונו של עולם פאר גאנץ כלל ישראל, בסבך בקרניו, און דער אויבערשטער האט געזאגט אז

אזוי וועט זיין וען זיי וועלן נעמען דעם שופר. אבער אין דעם ליגט א תנאי מיט וואס די גמרא איז ממשיך, למי שעובר על פשע, וועט ס'איז המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו. וואס מיינט המעביר על מדותיו? אז ער פארקוקט אויף זיינע רעכטן, וען א מענטש זאגט אים עפעס און ער קען ענטפערן, בלייבט ער שטיל, אזויווי אברהם אבינו איז שטיל געבליבן. דעמאלטס, איז בסבך בקרניו, און עס איז מעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

נושא עון איז א תנאי און א קשר מיט די פסיקתא רבתי וואס דערציילט אונז וואס עס האט זיך אפגעשפילט בשעת די עקידה, נישט ענטפערן אזויווי אברהם. א מענטש דארף מאכן א חשבון הנפש וואס עס איז אים מער וועדר, אפענטפערן יענעם און זיך אויסגלייכן מיט יענעם, ווען יענער האט מיר עפעס געזאגט, יענער האט מיר עפעס פוגם געווען, און איך האב לכבוד דעם א געלעגנהייט? אדער זאל זיין נושא עון ועובר על פשע, אז דו זאלסט זוכה זיין צו א זיס ליכטיג יאר, דורך דעם וואס דו וועסט מקבל זיין אז דאס וואס יענער האט דיר געזאגט, איז א כרוז מן השמים ווייל מ'וויל דיך ברענגען צו א געלעגנהייט פון באקומען זכותים.

מ'כאפט זיך נישט, אז ווען איינער איז מבזה איינעם, איז דאס מן השמים, כי הנה אויביך ה' (תהלים צב, י), ס'קומט פונעם רבונו של עולם. פארוואס? ווייל ער וויל אז דו זאלסט זיין שטיל, און דו זאלסט זיין א נושא עון ועובר על פשע, און אזוי איז מעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני, אבער דאס גייט נישט אויף יעדן איינעם, דאס איז נאר ווען א מענטש האט א געלעגנהייט און ער קען זיין איינער וואס איז נישט קיין נושא עון, ער קען אפענטפערן יענעם, און נישט זיין א מעביר על מדותיו, דעמאלטס ווען ער איז יא א מעביר על מדותיו, אויף אים איז געזאגט געווארן נושא עון ועובר על פשע, ווייל ער איז זיך מקשר און ער איז ממשיך די עקידת יצחק בן אברהם, וואס דארט איז געווען דער בחינה פון המעביר על מדותיו.

אזויווי אברהם אליינס האט געזאגט, איך האב דאך געקענט זאגן כי ביצחק יקרא לך זרע, און איך בין געבליבן שטיל, אויף דעם האט אים דער אויבערשטער צוגעזאגט מעבירין ממנו על כל פשעיו, וער ס'וועט מקבל זיין אויף זיך עקידת יצחק בן אברהם, וועל איך מוחל זיין, דאס איז די נקודה וואס עס איז געווען ביי די עקידה, אז אברהם האט געקענט ענטפערן און ער האט נישט געענטפערט, און די נקודה חזר'ט זיך איבער ביי אונז אסאך מאל מדי יום ביומו, מ'קען ענטפערן און מ'בלייבט שטיל, אזוי ווי אברהם איז שטיל געבליבן, אויף דעם איז דא די הבטחה פונעם הייליגן באשעפער, אפילו 'בסבך' - מ'וועט זיין ארומגענומען דארט, אבער 'בקרניו' - מען וועט נעמען דעם שופר של איל, און עס וועט זיין מעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

און אויב מ'וועט זיך מקבל זיין אזא קבלה, קימו וקבלו ווען די קריאה די וואך איז מעורר דעם הייליגן זמן וועט מען פאר די קבלה אליינס שוין נחשב וועלן ביים בורא כל עולמים כאילו עשיתי עצמכם, און דעמאלט וועט זיין מעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני, און די אלע ברכות וואס אברהם האט באקומען נאך די עקידה, וועט חל זיין עלינו ועל זרענו ועל כל

לקט מספר פניני מנחם לחודש תשרי

פטרון השבוע

פרשת וירא

נתנדב על ידי

מורינו הגה"צ אבד"ק לובלין שליט"א

בעל מחבר ספר פניני מנחם

לעילוי נשמת אמו הרבנית הצדיקת מרת רבקה מליא בת הגה"ח רבי בנימין חיים הלוי ע"ה

היארצייט חל ביום כ"ז חשון

ת.נ.צ.ב.ה.

זכות לימוד תורה דרבים יעמוד לו ולב"ב להתברך בבני חיי ומזוני רויחי מתוך בריות גופא ונהורא מעליא וירווה רב תענוג ונחת מכל יוצ"ח אמן

נסדר ונכתב על ידי מכון

דרוש דרש

durishwriting@gmail.com

לתרומות והנצחת גליון לשבוע או לחודש ולשלוח הערות והארות וכן לקבלת הגליון ניתן לפנות להמכון על 347.860.3112 / durishwriting@gmail.com